

4. Бегство от свободы – к власти. Для многих украинцев процесс продвижения к внутренней, духовной свободе, к здоровому правосознанию оказался гораздо более сложным, чем движение к внешней политической свободе. Провозглашение независимого украинского государства не привело к автоматическому формированию новых правовых отношений, а задекларированная в конституции Украины свобода граждан постепенно исчезает, вернее, происходит постепенное перераспределение сферы свободы. В сфере материального потребления свобода возрастает лишь для очень немногих, в духовной сфере она сокращается или превращается в иллюзию выбора. Тенденция к формированию свободных индивидов заменена тенденцией ко всё большему их отчуждению. В результате главной ценностью массового общества становится не индивидуальная свобода, а власть, не самоактуализация и реализация творческого потенциала, а воля к власти.

Старая болезнь. По поводу многовековой государственной необустроенности украинского народа В. Липинский сокрушенно писал в 20-е годы XX века: **«Вічна трагедія українська: тупий егоїстичний анарїзм нездатної до самоорганізації старшини і зрадливість темної «черні» та їх безглузда боротьба поміж собою».** Почти через 100 лет эти пророческие слова приобретают зловещий характер, поскольку обретение государственной (формальной) независимости не стало безусловной гарантией обретения гражданами Украины свободы внутренней (личностной). В общественном сознании явно доминирует тенденция движения не к свободе, а к власти.

Ядловська О. С.

кандидат історичних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ІДЕЯ «СРОДНОЇ ПРАЦІ» У ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ Г. СКОВОРОДИ

Філософські погляди Григорія Сковороди виокремили найголовнішим вектором у суспільстві як соціальному організмі саме людину та її духовну сутність, внутрішнє єство. Філософ пропагував своєрідним способом мислення свої вчення про власний пошук «божої іскри», про життя та діяльність, крізь призму серця – «кордоцентризм», про важливість «сродної праці» як одного зі своєрідних ключів до щасливого буття особистості.

Із поняттям «сродна праця» ми ознайомлюємось ще за шкільною партою, вивчаючи літературну спадщину Г. Сковороди, зокрема його збірку «Байки

Харківські». На наш погляд, слід повертатись до переосмислення цього терміну (явища) впродовж усього життя, аби віднаходити для себе фундаментальні, базисні підвалини задля розвитку власної праці та досягнення нових висот. Отже, «сродна праця» – це діяльність, що відповідає природнім здібностям, нахилам та уподобанням людини, а також що розкриває здібності людини, дозволяє їх реалізувати, визначає смисл існування.

Сучасні дослідники стверджують, що, не дивлячись на ідеалістичність деяких положень та тверджень, філософська спадщина Г. Сковороди залишається і сьогодні актуальною. У контексті застосування положень філософського вчення для вирішення проблем суспільства, для створення умов гармонійного розвитку особистості та можливостей її самореалізації у суспільстві повинні бути переглянуті теоретичні підходи до розуміння шляхів взаємодії людини, природи, суспільного середовища. Завдяки цьому світ постане у більш оптимізованому та гармонійному існуванні, а людина в ньому буде почувати себе більш самодостатньою та щасливою [1, с. 66].

Якщо людина займається спорідненою діяльністю («сродною працею») працею, спосіб її життя набуває гармонійності. Вона усвідомлює свою значущість, внутрішньо впевнена в тому, що виповнює Божий намір щодо неї, сміливо дивиться у майбутнє, відчуває свою єдність з іншими і прагне зробити якомога більше добра для людей і світу загалом. Люди, котрі пізнали себе, тобто свої природні здібності, здатні розбудувати щасливе життя цілого суспільства. Освіта повинна бути, як вважав Г. Сковорода, доступною для всіх, а її методи сприяти самопізнанню та моральному вдосконаленню; навчаючи, потрібно, головним чином, спиратися на індивідуальні особливості тих, хто навчається. За Сковородою природні обдарування найкраще розвиваються тоді, коли людина виявляє творчість, ініціативу, самостійність у навчанні, коли вона охоплена бажанням знати і бути кращою [2].

Життєве завдання людини – віднайти себе, а знайшовши – не загубити, не нівелювати. Інколи нам здається, що в епоху глобалізації внутрішній світ окремої людини ніяк не впливає на розвиток світу загалом. Однак такий погляд фактично знецінює сутність існування самої людини. Натомість саме «сродна праця» стає механізмом самопізнання та формує основу та сутність людського буття, а також допомагає визначити основи діяльності особистості.

Г. Сковорода виходив із передумови, згідно з якою людина не може виробити об'єктивного погляду на світ, якщо вона не визначить власне місце в природі та суспільстві. Філософ розглядав людину не просто як частину природи, а як особливий «маленький світик» – мікросвіт, який за складністю своєї організації перевершує всі явища природи, і який складається з тих же двох натур (зовнішньої та внутрішньої), що й макрокосм. Ідея перетворення людини із зовнішньої у внутрішню, духовну, спрямована на її внутрішнє життя,

що пролягає через моральне вдосконалення людини, цінність якої визначається її якостями (розумом, знаннями, працьовитістю, вірою, милосердям, справедливістю) і проявляється в її справах. Діяльність усіх в суспільстві повинна визначатись природним покликанням, природними нахилами людини до праці, а праця має бути направленою, перш за все, на благо суспільства. Мета людини – не переробити себе і природу відповідно до надуманих ідей, а розвивати те, що вже закладено в ній, очистити душу, досягти гармонію згідно «сродності» [3, с. 234].

Часто наші сучасники зазначають, що «сродна праця» апріорі неможлива через потужний розвиток інформатизації, технологізації світу, вузьких галузей науки, через виникнення нових професій, що нібито не кореспондуються із зазначеними філософськими поглядами. Заперечимо такі твердження, підкресливши, що за новітнього часу споріднена праця буде досягнути при забезпеченні та реалізації таких сучасних професійних вимог: варіативність, мобільність, інтерактивність, особистісний підхід, критичність мислення, комплексне вирішення проблемних питань та под. Саме врахування особистісних характеристик, унікальних можливостей працівника дозволить піднести виконання роботи на високий, більш якісний щабель. Це і стане виявленням «сродної праці» кожної особистості. До речі, яскраво елементи спорідненої праці у професійній діяльності проявляються в конкуренції.

Конкуренція, у свою чергу, постає джерелом змін у суспільстві з непередбаченим результатом. Тільки завдяки конкуренції ми здатні з'ясувати корисність того чи іншого явища як для суспільства загалом, так для кожної особистості зокрема. «Сродна праця» дозволяє виявити справжні прагнення людини та відстоювати їхнє існування за будь-яких умов. Тим самим конкуренція набуває раціонального характеру існування, оскільки людина усвідомлює свої прагнення, віднаходить легітимні засоби щодо реалізації результатів своєї діяльності. Вона з необхідністю намагається реалізувати те, що створила, те, що було її покликом, виразом її сутності. В такому розумінні конкуренція характеризується як суспільне благо, тобто стає «боротьбою всіх заради всіх», а також сприяє суспільному розвитку і становленню особистості, прояву її творчих та креативних здібностей. Таким чином, конкурентна боротьба спонукає людей до активності [4, с. 173].

Загалом слід підкреслити, що соціальної нерівності не існує. Натомість існує нерівність обдарувань, і ще більше – неоднакова можливість їх реалізації. Найвідоміше кредо українського філософа Г. Сковороди «Світ ловив мене, та не впіймав» – важкий, проте важливий життєвий вибір, що поєднує у собі аскетизм матеріальної життєдіяльності й водночас стає польотом, просвітленням, катарсисом духовного життя. У цьому вимірі саме «сродна праця» виступає засадничою реалізацією існування особистості, а обрання діяльності за

покликом серця та із врахуванням своїх здібностей стає шляхом до щасливого життя.

Література

1. Путіловська Н.Б. Життя і творчість Григорія Сковороди як феномен української культури епохи Просвітництва / Н.Б. Путіловська // Молодий вчений. – Вип. 4. – 2017. – С. 65-69.
2. Лобик Л. Григорій Сковорода про взаємозв'язок сродної праці і освіти та їх роль у житті людини / Л. Лобик [Електронний ресурс]. - Режим доступу http://vlp.com.ua/files/22_39.pdf
3. Харченко Л. Концепція самопізнання у філософії Г.Сковороди / Л. Харченко // Переяславські Сковородинівські студії. Випуск 2. – Переяслав-Хмельницький, 2013. – С. 232-238.
4. Невмержицька М. В. «Сродна праця» як основа формування конкурентноспроможності / М.В. Невмержицька // Гуманітарний часопис. – Вип. 4. – Харків, 2013. – С. 171-174.

Бурлаку О. М.
слухач магістратури
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

Науковий керівник:
доктор політичних наук, професор
Алексєєнко І.В.

БОРОТЬБА З НЕЗАКОННОЮ МІГРАЦІЄЮ

Особливість географічного та геополітичного становища України, наявність кордонів із країнами Західної Європи, недосконалість українського законодавства сприяють переміщенню потоків нелегальних транзитних мігрантів. Незаконна міграція посягає й на основи національної безпеки держави у частині недоторканності її державних кордонів. В умовах розвитку процесів глобалізації, розвитку комунікації та спрощення візових режимів, входження держав до міжнародних союзів, зокрема ЄС, актуальними стають питання законодавчого регулювання як порядку здійснення міграційних процесів, так і захисту країн від незаконної міграції. Особливо важливого значення дослідження шляхів протидії незаконній міграції набуває у зв'язку із значними політичними, правовими та економічними глобалізаційними процесами, які відбуваються останнім часом у нашій державі.

Відповідно до ст. 7 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» однією з основних реальних та потенційних загроз національній безпеці України, стабільності в суспільстві на сучасному етапі є нелегальна міграція. Відтак одним із